

(CAT)

SITESIZE SERPS D'AIGUA. LES RIERES OCULTES I LA CONSTRUCCIÓ SIMBÒLICA DE BARCELONA

PROJECTE DESLOCALITZAT

Hauria pogut ser una bassa.

Un projecte dipòsit tipus enciclopèdia on tot sedimenta i acaba trobant el seu lloc. O com el cicle de l'aigua: un projecte per fases que es complementen a mesura que avança la part líquida, l'evaporada, la soterrada.

O un projecte en què el flux s'imposa i qualsevol possibilitat d'ordre és superada per la força del corrent. *Serps d'aigua* ha triat aquesta opció, la d'acostar-se al doll sense aturar-lo, ocultar-lo, confinar-lo ni contenir-lo. Ser un aiguabarreig, una torrentada. Deixar-se portar per una aigua estacional que massa sovint és escassa, i altres vegades, excessiva i desbordant. Mullar-se amb relats i passats, perquè el que aquí es tracta ve de lluny, s'arrossega i arrossega una densitat fangosa, alliberada de la tirania de l'ara, que "[estima] l'aigua i tot allò que de nosaltres és aigua",¹ que diria qui potser és el màxim exponent viu d'aquesta dèria, l'autor londinenc Iain Sinclair.

Des de la serra de Collserola fins al mar o el riu Besòs, Barcelona era travessada per moltes vies d'aigua. Torrents, rieres, fonts i rambles modelaven el paisatge urbà i ens eren

útils. La transformació de la ciutat les va anar canalitzant i manipulant fins a segellar-ne la presència visible, i ara només en queden rastres en els noms de carrers que perviuen en tots els barris. Tanmateix, la psicogeografia, els saurins contemporanis o els col·lectius d'artistes com Sitesize s'esmercen a buscar-les per entendre per què fem, ens passa i ens sentim de determinada manera en certs llocs de la metròpolis.

Serps d'aigua vol rellegir la nostra ciutat relacionant la naturalesa preexistent del corrent de l'aigua amb diversos relats de significació i construcció cultural, social, històrica i simbòlica de Barcelona per entendre millor l'urbs on vivim. Amb aquest objectiu, pren la forma d'accions amb recorreguts a peu i d'observació a ull nu seguint aquella idea que una ciutat és una biblioteca i, per llegir-la, cal caminar-la. Per això, aquell cambrer de la Zona Franca, quan li preguntaven per l'autor de *Donde la ciudad cambia su nombre*, responia: «¿El Candel? Por ahí anda ese, por ahí debe de andar...». Arrelat a la terra, el que opera en aquest projecte és un procés de *desocultació*. Tant si és en imatges

com en paraules o en signes d'allò que no s'ha dit. Per això, el títol invoca tant la forma sinuosa de la riera com la força terrena i subterrània de la serp. Font de verí letal i de metzina que pot curar, potència ingovernable. I recull tot allò que brolla dels poetes visionaris, la mescla de la Rambla, el modernisme popular, "les cases barates", les fogueres de Sant Joan, les revoltes als ateneus, les fontades a Montjuïc, les tertúlies als bars, els solars *okupats*, les festes als barris o el curs de les manifestacions espontànies.

A través dels itineraris i les accions a què Sitesize ens convidarà al llarg d'aquests mesos, que quedaran recollits en una web² i en una publicació, ens adonarem que sobre la superfície aparentment neutra de la nostra ciutat, seguint el curs i la història de l'aigua, hi ha indrets amb sentits que van més enllà del que s'hi endevina. Sumarem altres raons als perquè d'alguns encreuaments i places de confluència ciutadana, o de les ubicacions de certes fites

històriques i institucions; seguirem línies de bus que calquen el recorregut d'antigues rieres; redescobrirem la desapareguda ermita de la Creu de Vallcarca, al voltant de la qual s'havien instal·lat els darrers ermitans de Barcelona, que vivien de les fonts i els torrents d'allà a tocar, i la història de la vella de Sant Genís dels Agudells, que baixava a vendre llenya al barri de Sant Pere, o parlarem de per què –ideologies a banda– ens trobem tan bé al cementiri de Montjuïc, al costat de les tombes de Durruti, Ascaso i Ferrer i Guàrdia, arrenclerades i encarades a l'horitzó marí.

Alguns itineraris ens faran resseguir i imaginar les rieres que omplien la llacuna del Raval, preguntar-nos per què hi ha llocs de la ciutat que són nusos de transformació constant –Lesseps, Glòries, Cerdà–, descobrir la puresa dels torrents i les fonts a les capçaleres o l'energia accelerada que es mou al voltant d'on les rieres desguassen al mar. Unes caminades seran més humides que altres, però tant de bo acabem enfangats, entenent que tot plegat té un significat, encara que no sapiguem quin és, per començar a drenar allò que hem oblidat i hem deixat perdre de la ciutat que habitem i ens habita. De tornada a casa, impregnats de la lírica de l'observació, potser xiuxiuejarem versos de Verdager: “Les fonts ja són rieres, i les rieres, mar...”,³ o fragments de l'escriptura invisible de Sinclair: “Un home ignorant, aferrat a la terra, amb motius tèrbols, torna a correuïta pel camí d'anada”.⁴

Mireia Sallarès

- ¹ Sinclair, Iain, *Los ríos perdidos de Londres i El sublime topográfico*. Buenos Aires: Fiordo, 2016.
- ² <http://rieresocultes.stream/>
- ³ Del poema “La mort de l'escolà”.
- ⁴ Conferència d'Iain Sinclair al CCCB (12/12/2016).

SITE SIZE

Som una plataforma dedicada a la creació i la recerca sobre la metròpoli contemporània formada per Elvira Pujol Masip i Joan Vila Puig. Desenvolupem projectes artístics, investiguem formes de producció cultural autònoma i participem en processos d'aprenentatge comunitari. D'una llarga experiència en projectes i creacions en diversos contextos, en destaquem els següents:

1. El Laboratori d'Aprenentatge Comunitari (2017-2018), en col·laboració amb La Virreina Centre de la Imatge de Barcelona.
2. El projecte itinerant Agència de Turisme Popular (2016-2019), que va suposar la construcció d'una narració alternativa al turisme massiu a la ciutat de Barcelona.
3. L'exposició itinerant i projecte editorial *¡Cataluña termina aquí! ¡Aquí empieza Murcia!* (2011-2014), una recerca documental sobre espais urbans i aprenentatge popular.
4. *MAD#sub. Anotacions des del sub-suburbi de Madrid* (2010-2011), un assaig visual sobre la perifèria metropolitana del sud de Madrid.
5. Valparaíso Aula Permanent (2010), creació d'una comunitat d'aprenentatge sobre la ciutat de Valparaíso (Xile).
6. El projecte *Narracions metropolitanas – Aula permanent*, per a l'exposició *La comunitat inconfessable* (2009) del pavelló català de la 59 Biennial d'Art Contemporani de Venècia 2009.
7. El projecte SIT Manresa, Servei d'Interpretació Territorial (2005-2008), una auditoria pública sobre la transformació de la ciutat a partir de pràctiques creatives en relació amb la geografia, el paisatgisme, la pedagogia i la gestió cultural.

<http://www.sitesize.net/>